

POLITYKA GROMADZENIA ZBIORÓW Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie

Data zatwierdzenia: 02.11.2016

Data ewaluacji: 02.11.2021

O wszelkich zmianach w polityce gromadzenia zbiorów MuFo oraz o ich skutkach zostanie niezwłocznie powiadomiony organizator

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. Kolekcja MuFo

- 1.1. Historia kolekcji
- 1.2. Konceptcje rozwoju kolekcji w latach 1991–2015
- 1.3. Rezultaty działań kolekcjonerskich w latach 1991–2015
- 1.4. Klasyfikacja zbiorów od roku 2016
- 1.5. Charakterystyka i kierunki rozwoju zbiorów MuFo

2. Proces pozyskiwania i kwalifikacji obiektów do kolekcji

- 2.1. Zasady procesu
- 2.2. Opinia kuratora
- 2.3. Zatwierdzenie
- 2.4. Inne kryteria
- 2.5. Deakcesja

3. Ewaluacja

Wstęp

Muzeum Fotografii w Krakowie (MuFo, również w latach 1987-2019 MHF) jest jedyną w Polsce publiczną placówką muzealną poświęconą temu medium. Obecnie jest samorządową instytucją kultury wpisaną do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Gminę Miejską Kraków pod nr 21 oraz do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod numerem PRM/120/2014.

Zgodnie z zapisami §5 Statutu MuFo, do zakresu działania Muzeum należą: „gromadzenie i trwała ochrona zbiorów z dziedziny fotografii, techniki i technologii fotograficznej oraz dzieł sztuki współczesnej w szczególności z zakresu percepcji widzenia”. Ponadto Muzeum bada technologie fotografii i strategię obrazowania. Polityka, zgodnie z którą poszerzana jest kolekcja MuFo, pozostaje również w ścisłym związku z zapisami misji instytucji.

Misją Muzeum jest: „dbanie o powierzone dziedzictwo kulturowe, uzmysławianie roli przeszłości i pamięci we współczesnym społeczeństwie, ale także bycie instytucją nowoczesną, rozumianą jako miejsce żywych spotkań i wymiany poglądów dotyczących współczesnych problemów wizualności oraz kanonów kulturowych.

Charakter zgromadzonych dotychczas zbiorów predestynuje MuFo do stawiania istotnych pytań problematyzujących zagadnienia fotografii i szerzej obrazu tak, by czynić z Muzeum ważny ośrodek inspiracji oraz centrum dobrych praktyk. Tej strategii podporządkowana jest zarówno polityka gromadzenia zbiorów, jak i działalność wystawiennicza, wydawnicza, edukacyjna oraz badawcza. W rzeczywistości rządzonej mechanizmami konkurencji, MuFo tworzy oryginalną koncepcję muzeum opartą na zasadzie przyjazności dla odbiorcy i otwartości na jego potrzeby.”

Planowanie i realizowanie uzupełnień fotograficznej kolekcji, opiera się przede wszystkim na kreowaniu nowych pól dla nowoczesnej refleksji wokół kluczowych problemów współczesności i dotyczy negocjowania historii oraz badania zarówno indywidualnej, jak i zbiorowej pamięci i wrażliwości. W MuFo uważamy, iż znaczenie muzealnych kolekcji płynie nie tylko z utrwalania historycznie ustalonych

klasyfikacji, ale także przyzwolenia na dyskusje i rewizje dotychczasowych hierarchii. Naszą podstawową ideą jest, by wszystkie kolekcjonerskie działania prowadziły dla intensyfikacji społecznego oddziaływania Muzeum jako centrum wiedzy o fotografii, a jednocześnie miejsca przyjaznego dla publiczności.

1. Kolekcja MuFo

1.1. Historia kolekcji

Inicjatywa utworzenia Muzeum Historii Fotografii sięga lat 70. XX w., kiedy to **Krakowskie Towarzystwo Fotograficzne** wyodrębniło w swojej strukturze zbiory fotograficzne pod nazwą: Muzeum Historii Fotografii im. Władysława Bogackiego. Staraniem wieloletniego Prezesa KTF Władysława Klimczaka 31 grudnia 1986 r. w oparciu o umowę zawartą pomiędzy władzami Towarzystwa a Prezydentem Miasta Krakowa zostało utworzone **państwowe Muzeum Historii Fotografii w Krakowie** (obecnie im. Walerego Rzewuskiego z siedzibą w zabytkowej dawnej willi przy ul. Józefitów 16). Najistotniejszą częścią tego porozumienia był zapis mówiący o przekazaniu **całości cennych zbiorów** Krakowskiego Towarzystwa Fotograficznego do nowego Muzeum. Tak się jednak nie stało.

W latach 1988–1991 do MuFo został przekazany zbiór obiektów, który stanowił do końca lat 90. XX w. trzon muzealnej kolekcji naszej instytucji. Był on niestety w znacznym stopniu przypadkowy i fragmentaryczny. Składał się głównie z portretowych fotografii atelierowych oraz przykładów fotografii dokumentalnej, artystycznej, komercyjnej i amatorskiej. Zbiór ten określić można jako bardzo nierówny – wśród wielu zdjęć o niewielkim znaczeniu dla historii fotografii, jak anonimowe portrety – znalazły się cenne zespoły prac Wojciecha Buyko, Jana Bułhaka czy autochromy Tadeusza Rzący. Sprzęt fotograficzny został przekazany w bardzo skromnych ilościach, stanowiąc zaledwie załączek dziś zgromadzonej kolekcji. Warto jednak podkreślić, iż wśród przekazanych przez KTF obiektów były cenne projektory filmowe. Ponadto do zbiorów MuFo trafiły liczne książki i czasopisma o tematyce fotograficznej, wśród nich cenne dla historii fotografii wydawnictwa i archiwalia, nie tworzące jednak spójnego zespołu. Stały się one pierwszymi nabytkami fachowej Biblioteki MuFo. Zespół zaklasyfikowany jako *varia* obejmował mię-

dzy innymi medale i pamiątki fotograficzne, ale przede wszystkim obiekty użytkowe pozbawione fotograficznych konotacji, i dziś jest działem definitywnie zamkniętym.

W kolejnych latach działalności nowo utworzonej placówki podstawowym zadaniem było uporządkowanie przejętego zbioru i jego klasyfikacja na trzy wyodrębnione wówczas grupy obiektów muzealnych: **sprzęt fotograficzny, fotografię oraz varia**.

1.2. Koncepcje rozwoju kolekcji w latach 1991–2015

Przyjęta w 1991 roku koncepcja podziału zbiorów opierała się początkowo na tradycyjnych kryteriach i obejmowała następujące kolekcje:

- fotografii dawnej, obejmującej przede wszystkim zdjęcia atelierowe i dokumentacje,
- fotografii artystycznej, w tym głównie prace autorów z okresu międzywojennego,
- sprzętu fotograficznego,
- zbiory biblioteczne i archiwalia.

Następnie wyodrębniono dwie kolejne kolekcje fotografii:

- społecznej,
- wojennej i wojskowej.

1.3. Rezultaty działań kolekcjonerskich w latach 1991–2015

Proces wypracowywania kolekcjonerskich kryteriów zaowocował wydzieleniem w strukturze Muzeum kolekcji ukierunkowanych przede wszystkim na dokumentowanie historii i historii fotografii. W procesie analizowania kolekcji muzealnych posługiwano się różnorodnymi narracjami. Warto podkreślić, że zwłaszcza w ostatnich kilku latach działaniom kolekcjonerskim towarzyszyło stopniowe zaostrenie kryteriów włączenia obiektów do zbiorów muzealnych w oparciu o strategię wypracowaną przez kuratorów zbiorów.

1.4. Klasyfikacja zbiorów od roku 2016

W roku 2016 wprowadziliśmy istotne przekształcenia w strukturze kolekcji MuFo. Ich zasadniczą motywacją stanowiła świadomość zmian zachodzących we współczesnej rzeczywistości, a zwłaszcza tych, które dotyczą zadań i funkcji Muzeum oraz rangi fotografii, jako podstawowej sfery jego funkcjonowania.

W ich rezultacie nasze zbiory składają się z następujących zespołów obiektów:

- kolekcji głównej, obejmującej fotografię i sprzęt fotograficzny oraz filmy,
- zespołu materiałów pomocniczych: badawczych i edukacyjnych,
- kolekcji fotografii wirtualnych,
- biblioteki fachowej.

Złożoność fotograficznego obszaru odzwierciedla podział kolekcji głównej MuFo na kolekcje szczegółowe:

- **sztuki**, obejmującej zarówno obiekty należące do historycznego nurtu fotografii artystycznej, jak i prace fotograficzne oraz wykonane w innych technikach, pokazujące lub analizujące fenomen obrazowania,
- **fotografii historyczno-społecznej**, do której należą: reportaże, fotografia dokumentalna, rodzinna i amatorska,
- **sprzętu fotograficznego i kinematograficznego**, w szczególności aparatów fotograficznych, sprzętu ciemniowego oraz kamer i projektorów.

1.5. Charakterystyka i kierunki rozwoju zbiorów MuFo

Obecny zbiór muzealny uległ znacznemu, ponad dwukrotnemu, zwiększeniu w stosunku do stanu początkowego.

Podjęliśmy intensywne działania zmierzające do uzupełnienia i rozszerzenia zbiorów z myślą o realizacji następujących celów głównych:

- ochronie i udostępnianiu unikatowych i najcenniejszych zabytków fotograficznych,
- konstruowaniu sfery badawczej w zakresie historii, historii sztuki, antropologii, socjologii, etnologii, psychologii, itd.,

- podejmowaniu w jak najszerszym zakresie działań popularyzacyjnych i aktywności prospołecznych wokół fotografii,
- redefiniowaniu rangi MuFo jako placówki o znaczeniu europejskim.

Wyznaczone powyżej cele realizujemy przez:

- uzupełnienie kolekcji sztuki o prace reprezentatywne zarówno dla historycznych i współczesnych zjawisk artystycznych z myślą o ich udostępnianiu dla popularyzacji i badań. W żadnej krajowej instytucji kultury gromadzącej zbiory fotograficzne, nie istnieje kompletna kolekcja tego rodzaju prac, co wobec kolejnych strat w tym obszarze uznać należy za istotne zagrożenie kulturowe. Planowane zakupy mają między innymi uzupełnić dotychczasową kolekcję o nieobecne do tej pory prace powstałe w ostatnim dwudziestopięcioleciu. Zmiany społeczne i ustrojowe, które dokonały się w tym okresie znalazły odbicie w fotografii. Zmieniła się nie tylko fotografowana rzeczywistość i sposoby jej rejestrowania, ale także potencjał społeczny i ranga działań artystycznych,
- rozwój kolekcji fotografii reportażowej związanej z polską prasą. W planach jest systematyczne i konsekwentne poszerzanie kolekcji o kolejne zespoły fotografii powiązane z magazynami: „Świat”, „Polska”. W ten sposób powstanie w Muzeum reprezentacyjny zbiór polskiej fotografii reportażowej,
- uzupełnianie kolekcji dawnej fotografii atelierowej, nie tylko jako ważnego źródła wiedzy o historii fotografii, ale także zespołu o uniwersalnym znaczeniu wspomagającego zrozumienie współczesności,
- dalsze pozyskiwanie fotografii wojskowej i wojennej. Jej niepodważalne znaczenie polega na dokumentacji dążeń niepodległościowych oraz ujawnianiu kulturotwórczej rangi narodowej historii,
- uzupełnienie kolekcji sprzętu fotograficznego pod kątem jego wytwórców i oryginalnego zastosowania (historyczny sprzęt amatorski i profesjonalny, a także urządzenia wyspecjalizowane) oraz w nawiązaniu do muzealnej kolekcji fotografii,

- nowym wyzwaniem będzie pozyskanie współczesnych narzędzi do masowego wykonywania zdjęć, takich jak: telefony z aparatami fotograficznymi, smartfony, tablety, itp. W ciągu ostatnich kilkunastu lat dokonała się rewolucja technologiczna związana z wykonywaniem i udostępnianiem fotografii. Dokumentowanie i badanie tego procesu będzie należało do zadań Muzeum,
- poszerzenie kolekcji fotografii o obiekty zagraniczne. Muzeum ułatwi kontakt publiczności z zagranicznymi obiektami, przyczyniać się będzie do zrozumienia procesów artystycznych i społecznych oraz uczestniczyć będzie w nadawaniu międzynarodowych kontekstów polskiej fotografii,
- uzupełnienie kolekcji sprzętu filmowego. Dzięki temu Muzeum zaakcentuje tożsamość swojej siedziby, budynku przy ul. Józefitów 16, będącego siedzibą kultowej „Pracowni Krakowskiej” oraz nierozdzielalność związków i ciągłość wzajemnych inspiracji pomiędzy filmem a fotografią,
- kolekcjonowanie spuścizn z zakresu fotografii artystycznej, amatorskiej i rzemieślniczej. Stanowią one szczególną wartość dodaną w interpretacjach historii i współczesności fotografii oraz sztuki. Należą tu, lokowane do niedawna poza obiegiem kolekcjonerskim, negatywy czy odbitki stykowe oraz robocze zapisy działań artystycznych. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń uznajemy, iż materiały te po opracowaniu, stanowią nieocenione źródło wiedzy na temat historii i technologii fotografii, a także specyfiki warsztatowej oraz kulturowego oddziaływania zdjęć,
- stworzenie kolekcji fotografii wirtualnej, jako odpowiedź na współczesne zjawisko wykorzystywania fotografii cyfrowej przez artystów i fotografów profesjonalnych. W szczególnych, uzasadnionych rangą obiektów przypadkach, włączamy do tej kolekcji obrazy wirtualne, przeznaczone np. do artystycznych projekcji lub wydruku dla celów wystawowych o ściśle określonych, kontrolowanych parametrach,
- uzupełnienie księgozbioru i zbioru czasopism tematycznych gromadzonych w muzealnej Bibliotece, nie tylko o publikacje historycz-

ne, ale także zagraniczne wydawnictwa naukowe z dziedziny historii i teorii fotografii/obrazu.

2. Proces pozyskiwania i kwalifikacji obiektów do kolekcji

2.1. Zasady procesu

W procesie pozyskiwania obiektów do kolekcji, Muzeum korzysta z oferty zarówno osób prywatnych jak i instytucji, prowadząc również kwerendy w domach aukcyjnych oraz na portalach internetowych. Ważne, by w każdym przypadku były to obiekty o ustalonym, bezpiecznym statusie prawnym (co dotyczy także ustalenia praw autorskich), potwierdzonym odpowiednimi, zgodnymi z procedurami, oświadczeniami oferenta. Zasady wstępnego przyjęcia obiektu w celu określenia jego ewentualnej przydatności dla muzealnej kolekcji określa regulamin Komisji Zakupów Muzealnych, będącej powoływany przez Dyrektora kolegium doradczym, sprawującym wraz z nim, przez systematycznie odbywane posiedzenia, kontrolę nad przebiegiem procesu pozyskiwania zbiorów. Jego pierwszym etapem jest decyzja podejmowana w oparciu o regulaminy Muzeum oraz niniejszy dokument określający założenia polityki kolekcjonerskiej MuFo.

2.2. Opinia kuratora

Szczegółowe określenie rangi poszczególnych obiektów należy do kuratora kolekcji, który na podstawie własnego doświadczenia i wiedzy, formułuje pisemne opinie na temat ich rangi historycznej oraz potencjału dla wzbogacenia kolekcji wraz z uzasadnieniem celowości ich pozyskania. Szczególnie istotnymi kryteriami w tym procesie są autor oraz oryginalność i unikatowość, czyli historyczna wartość obiektów. Uwzględnia się też między innymi kondycję społeczną fotografującego oraz jego osobowość, czyli kreatywność, indywidualizm w sposobie fotografowania, a także jego umiejętności warsztatowe i jakość technologiczną obrazu. Do zbioru głównego kwalifikowane są wyłącznie fotografie oryginalne, czyli wykonane przez autora lub pod jego nadzorem, czy ewentualnie tylko sygnowane przez niego. Odbitki wykonane poza wiedzą autora lub bez jego udziału, a także wykonane bez przestrzegania parametrów tech-

nologicznych, czyli nieodpowiedniej jakości, mogą zostać zakwalifikowane do kolekcji pomocniczych. Identyczne, rygorystyczne kryteria dotyczą także wydruków zdjęć.

2.3. Zatwierdzenie

Opinia kuratora jest przedstawiana na posiedzeniach Komisji Zakupów Muzealnych, podczas których podejmowane są ostateczne decyzje w sprawie ewentualnego zakwalifikowania obiektów do poszczególnych obszarów kolekcji.

W szczególnych, wyjątkowych przypadkach możliwe jest zasięgnięcie opinii ekspertów zewnętrznych, czyli wybitnych specjalistów spoza grona pracowników Muzeum.

2.4. Inne kryteria

W każdym z obszarów kolekcjonowania uwzględniamy zalecenia konserwatorskie i wiążące się z nimi ryzyka, jak poniesienie kosztów przywrócenia zadowalającego stanu zachowania oraz nakładów dla jak najwłaściwszego przechowywania i zabezpieczenia pozyskiwanych obiektów.

2.5. Deakcesja

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa muzealnego, w szczególnie uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach, dopuszczamy możliwość podejmowania działań deakcesyjnych, umożliwiających przekaz lub zbycie do innych instytucji lub osób prywatnych, obiektów nieodpowiadających obecnemu profilowi kolekcji, które wskutek złożonych okoliczności zostały w przeszłości do niej włączone, jak przykładowo wyposażenie wnętrz, niemieszczące się w profilu zbiorów MuFo.

3. Ewaluacja

Polityka kolekcjonerska jest zatwierdzana przez Radę Muzeum i podlega okresowej weryfikacji, łącznie z możliwością dokonywania zmian będących w zgodzie z Misją i statutem Muzeum Fotografii w Krakowie, co następuje minimum co pięć lat.